

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

Funded by
the European Union

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Сергій НЕСТЕРЕНКО

«10» березня 2025 р.

**ПРОГРАМА
ФАКУЛЬТАТИВНОГО КУРСУ**

**СТІЙКІСТЬ ДО НЕБЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ:
УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ**

Одеса – 2025

Програму навчального факультативного курсу «Стійкість до небезпечних викликів: Україна та європейський контекст» розроблено в межах реалізації проєкту No 101175025 — EUresissecur ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH напряму «Жан Моне» програми Еразмус+

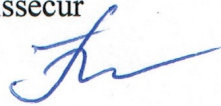
Програму склали:

директор ІПСУ, д.політ.н., проф.

Микола ІЖА

координатор проєкту No 101175025 — EUresissecur
ERASMUS-JMO-2024-HEI-TCH-RSCH,
к.с.н., доцент кафедри МСРТ

Олена КНЯЗОВА

завідувач кафедри місцевого самоврядування
та розвитку територій, д.н.держ.упр., проф.

Тетяна ПАХОМОВА

Програма розглянута та затверджена Вченою радою Навчально-наукового інституту публічної служби та управління Національного університету «Одеська політехніка», протокол No 5 від 29 січня 2025 року.

Голова Вченої ради ІПСУ
д. політ.н., проф.

Микола ІЖА

Мета програми

Популяризація європейського досвіду щодо питань безпекової політики, кризового менеджменту та стратегічного планування управління ризиками в умовах сучасних викликів та його використання органами державної влади, місцевого самоврядування та громадського сектору задля забезпечення ефективної взаємодії в системі національної безпеки.

Обсяг програми

4,0 кредити ЄКТС :

- аудиторні заняття: 56 годин;
- самостійна робота: 64 годин.

Тривалість програми:

15 тижнів

Форма навчання за програмою:

- Дистанційна

Документи, що видаються особам, які успішно пройшли навчання за програмою:

Електронний сертифікат Національного університету "Одеська політехніка" про підвищення кваліфікації.

Зміст програми:

Лекція 1. Система забезпечення національної стійкості: сутність, основні характеристики (4 години)

Актуальність проблеми формування стійкості країни в сучасних умовах. Сутність національної стійкості. Основні проблеми необхідно вирішити при формуванні національної системи стійкості в Україні.

Лекція 2. Управлінська стійкість системи органів публічної влади та виклики війни (4 години)

Сутність та зміст поняття «управлінська стійкість» системи органів публічної влади в науковому дискурсі. Управлінська стійкість органів публічної влади в умовах воєнних викликів

Лекція 3. Соціальна стійкість. Новий зміст соціальної послуги (4 години)

Сутність та зміст поняття «соціальна стійкість» у сфері публічного управління. Новий зміст соціальної послуги

Лекція 4. Людський потенціал і стійкість. Вимушено переміщені особи (2 години)

Поняття «людський потенціал» і стійкість (resilience) та їх взаємозв'язок. Конституційні принципи України та виклики небезпеки. Масштаби вимушеного переміщення: європейський та український вимір. Реінтеграція переселенців та проблема повернення українських мігрантів

Лекція 5. Гуманітарна стійкість. Надання освітніх та культурних послуг в громадах в умовах військової агресії. Зміна свідомості громадян (2 години)

Європейський досвід у забезпеченні гуманітарної стійкості . Освіта та культура - ключові інструменти для суспільних змін в умовах війни. Міжнародні проєкти у сфері освіти: вплив на розвиток України. Збереження культурної спадщини як запорука стійкого розвитку

Лекція 6. Довіра як фактор збереження стійкості після війни (2 години)

Теорія та типи довіри. Довіра як індикатор цілей сталого розвитку. Довіра в сфері безпеки

Лекція 7. Соціальне забезпечення незахищених верств населення як основа стійкості країни (2 години)

Поняття соціального забезпечення. Роль соціального забезпечення у забезпеченні стійкості країни. Інструменти соціального забезпечення. Соціальне забезпечення в Європі: сучасні виклики та перспективи. Індекс Стійкості (SRI) та його значення

Лекція 8. Роль органів місцевого самоврядування у створенні умов безпечного середовища (2 години)

Підтримка ЄС України . Виклики для органів місцевого самоврядування України в умовах війни. Європейський досвід створення безпечного середовища. Перспективи впровадження досвіду країн ЄС у сфері безпеки

Лекція 9. Громадська думка щодо проблем та потреб у сфері безпеки (2 години)

Європейська зовнішня і безпекова політика (ЄЗБП). Тенденції громадської думки щодо (не)безпеки. Фактори, які впливають на ставлення до зовнішньої політики та політики безпеки

Лекція 10. Публічна безпека і порядок (2 години)

Публічна безпека як ключовий фактор стабільності суспільства. Особливості визначення термінів «публічна безпека» і «публічний порядок». Ключові компоненти публічної безпеки. Роль публічної (громадської) безпеки в сучасному суспільстві

Лекція 11. Український та європейський досвід реалізації ініціатив у сфері безпеки (2 години)

Український досвід та ініціативи у сфері безпеки. Європейський досвід реалізації та ініціативи у сфері безпеки . Мюнхенська конференція з безпеки

Лекція 12. Європейські стандарти реагування на небезпекі виклики (2 години)

Стратегія безпеки ЄС. Директиви ЄС. Боротьба з тероризмом та радикалізацією. Боротьба з організованою злочинністю. Посилення співпраці між правоохоронними та судовими органами. Розширення співпраці з міжнародними партнерами у сфері безпеки

Лекція 13. Ідентифікація небезпекі викликів: головні ознаки (2 години)

Критерії небезпекі викликів. Небезпека, яка пов'язана з кіберзлочинністю. Небезпека, яка пов'язана як з цифровізацією, децентралізацією, так і зміною клімату і погіршенням навколишнього середовища

Лекція 14. Алгоритм дій при виявленні небезпекі (2 години)

Комплексна готовність при виявленні небезпекі. Цілісність інформації як керівний принцип при виявленні небезпекі. Готовність до надзвичайних ситуацій

Лекція 15. Пріоритети в сфері безпеки: з'ясування думки населення (2 години)

Готовність громадян до небезпеки . Підвищення обізнаності. Психологічна стійкість громадян до усвідомлення ризиків

Лекція 16. Впровадження стандартів та підходів ЄС з питань безпеки (2 години)
Стратегічний підхід до підвищення стійкості в зовнішніх діях ЄС . Координаційний центр реагування на надзвичайні ситуації (ERCC). Європейська система критичного зв'язку

Практичні заняття

Практичне заняття №1. «Стійкість управління: європейський та український досвід».

Мета заняття: Опанування теоретичних засад функціонування та розвитку систем стійкості в ЄС та Україні, враховуючи вимоги законодавства, виявлення проблем, порівняльний аналіз нормативних актів в контексті небезпечових викликів.

Практичне заняття №2. «Гуманітарна стійкість: європейський та український досвід».

Мета заняття: поглибити та закріпити навички аналізу концепції гуманітарної стійкості як ключового чинника забезпечення соціальної згуртованості та захисту населення в умовах кризових ситуацій.

Практичне заняття №3. «Гендерна безпека в ЄС».

Мета заняття: поглибити та закріпити навички аналізу концепції гендерної безпеки в Європейському Союзі, визначити її роль у формуванні політики рівності та захисту прав людини; вдосконалити навички оцінки нормативно-правових актів ЄС у сфері гендерної безпеки, механізмів запобігання дискримінації та насильству за гендерною ознакою.

Практичне заняття №4. «Стратегічні та кризові комунікації в ЄС».

Мета заняття: Розгляд основних підходів до формування систем стратегічних та кризових комунікацій (досвід ЄС для України), враховуючи нормативне забезпечення в контексті підвищення стійкості до небезпечових викликів.

Практичне заняття №5. «Формування системи національної стійкості та безпеки ЄС та України».

Мета заняття: Опанування методів та інструментів підвищення ефективності систем національної стійкості та національної безпеки України.

Практичне заняття №6. «Кібербезпека в ЄС».

Мета заняття: поглибити та закріпити знання про систему кібербезпеки в Європейському Союзі, розглянути основні нормативно-правові акти ЄС у сфері цифрової безпеки, механізми протидії кіберзагрозам та захисту критичної інфраструктури; вдосконалити навички аналізу політики ЄС щодо інформаційної безпеки, кібергігієни та управління цифровими ризиками.

Практичне заняття №7. «Європейські стандарти реагування на безпекові виклики».

Мета заняття: поглибити та закріпити знання про стандарти реагування ЄС на сучасні безпекові загрози, розглянути підходи до управління кризовими ситуаціями, взаємодії державних та міжнародних структур у подоланні надзвичайних ситуацій; вдосконалити навички аналізу та застосування практик ЄС у сфері громадської безпеки.

Практичне заняття №8. Тема: «Стандарти та підходи ЄС до протидії несприятливим факторам»

Мета заняття: поглибити та закріпити знання про ключові стандарти та політики ЄС у сфері протидії несприятливим соціально-економічним та екологічним факторам, розглянути механізми захисту прав людини, запобігання кризам та мінімізації їхніх наслідків.

Практичне заняття №9 Тема: «Підсумкове заняття»

Мета заняття: узагальнити та закріпити набуті знання та навички з вивчення питань стійкості, безпеки та кризового управління в контексті європейського та українського досвіду; вдосконалити навички комплексного аналізу безпекових викликів, розробки стратегічних рішень та впровадження ефективних механізмів управління ризиками.

Підсумкова форма контролю: підсумковий тест

Умови видачі сертифікату:

Присутність на не менш ніж 50 відсотків занять, виконання практичних завдань і підсумкового тесту. Необхідний мінімум – 60 балів.

Перелік компетентностей осіб, які успішно пройшли навчання за програмою:

Загальні:

- Здатність комплексного мислення щодо виявлення, аналізу та оцінювання безпекових ризиків в умовах кризових викликів.
- Вміння творчо застосовувати європейський досвід для формування моделей національної та регіональної стійкості.
- Навички ефективної комунікації в умовах надзвичайних ситуацій, у тому числі з представниками державних структур, громадянського суспільства та міжнародних партнерів.
- Володіння сучасними цифровими інструментами для моніторингу загроз, збору, обробки та візуалізації безпекових даних.

Професійні:

- Здатність до аналізу нормативно-правових актів України та Європейського Союзу у сфері національної безпеки та кризового управління.
- Компетентність у використанні інструментів стратегічного планування для запобігання ризикам та реагування на них.
- Здатність адаптувати та впроваджувати європейські стандарти управління безпекою в українській реальності.
- Вміння формулювати політичні, управлінські та комунікаційні рішення для підвищення рівня довіри та соціальної згуртованості.
- Здатність розробляти рекомендації та аналітичні звіти для підтримки прийняття рішень на місцевому, регіональному та державному рівнях.
- Володіння методами інформаційної протидії загрозам і дезінформації в умовах гібридних ризиків.

Основні результати навчання за програмою:

- Володіти знаннями про формування та розвиток системи стійкості та безпеки Європейського Союзу, в тому числі про природу ЄС та його компетенцію, а також про політику національної безпеки України.
- Вміти аналізувати сутність та зміст інструментів безпекової політики ЄС задля формування стійкості до небезпечових викликів в Україні.
- Використовувати основні нормативно - правові документи ЄС та України в сфері національної стійкості та національної в контексті підвищення системи стійкості до безпекових викликів в Україні.

Підготовку за програмою забезпечують:

доктор політичних наук, професор Микола Іжа; доктор наук з державного управління, професор Тетяна Пахомова; кандидат соціологічних наук, доцент кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій Олена Князева; доктор технічних наук, професор Дядюра Костянтин Олександрович, аспірант Катерина Домашевська

Консультаційна підтримка: кафедра місцевого самоврядування та розвитку територій ІПСУ

Вартість участі у програмі:

Фінансується Європейським Союзом.

Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні Європейське виконавче агентство з питань освіти та культури не можуть нести за них відповідальність